

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Všeobecná časť

Návrh zákona o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa predkladá na základe Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2010 – 2014, v ktorom sa vláda Slovenskej republiky zaviazala vytvoriť nový legislatívny rámec financovania, organizácie a fungovania verejnoprávnych médií s cieľom zvýšiť efektivitu ich činnosti a posilniť ich verejnoprávny charakter.

Hlavným cieľom predkladaného návrhu zákona je predovšetkým predísť ďalšiemu zadlžovaniu verejnoprávneho vysielania a vytvoriť podmienky pre jeho konsolidáciu. Zámerom predkladaného návrhu zákona je taktiež prinavrátiť vysielanie Slovenského rozhlasu a Slovenskej televízie verejnosti, pre ktorú bolo vytvorené, a vo vzťahu k tomuto vysielaniu posilniť atribúty verejnoprávnosti, nezávislosti, objektívnosti, pravdivosti, transparentnosti, ako aj efektivity využívania zverených verejných financií a nastoliť čo najväčšiu mieru spoločenskej dôveryhodnosti týchto médií. Základnými premisami, od ktorých sa odvíja postupnosť realizácie jednotlivých krokov nevyhnutných na dosiahnutie optimálneho stavu tohto modelu, je zlúčenie Slovenského rozhlasu a Slovenskej televízie, zrušenie výberu úhrad za služby verejnosti tzv. koncesionárskych poplatkov a ich nahradenie každoročným jednorazovým príspevkom zo štátneho rozpočtu a následné jednotné priestorové riešenie existencie novovzniknutého verejnoprávneho média.

Slovenský rozhlas začal vysielat' v roku 1926, Slovenská televízia v roku 1956. V roku 1991 bol do nášho právneho systému zavedený nový pojem „verejnoprávna inštitúcia“, ktorý mal zvýrazniť výnimočné postavenie Slovenského rozhlasu a Slovenskej televízie a začlenil ich do slovenského mediálneho priestoru ako službu verejnosti v oblasti vysielania, ktorá je od tej doby až po súčasnosť finančne zabezpečovaná vďaka príspevkom, ktoré odvádza týmto inštitúciám práve verejnosť, ktorej je vysielanie určené.

Vznikom duálneho systému vysielania sa podmienky pre existenciu verejnoprávneho vysielania výrazne zmenili a zákonom bol stanovený pre verejnoprávne médiá rozsah činností, ktoré museli bez ohľadu na postupné zvyšovanie vstupných nákladov na výrobu programov plniť. Všetky právne normy v rôznom čase a v rôznej podobe menili spôsob výberu tzv. koncesionárskych poplatkov, spôsob kreovania a rozsah činností kontrolných orgánov verejnoprávnych médií, ale aj spôsob voľby generálnych riaditeľov týchto médií. Žiadna vláda Slovenskej republiky však za obdobie od vzniku duálneho systému nepristúpila k radikálnejšej zmene filozofie zákonov, ktoré upravujú podmienky existencie verejnoprávneho vysielania, aj keď to bolo vzhľadom na veľkosť a charakter nášho mediálneho trhu nevyhnutné. Verejnoprávnym médiám, predovšetkým však Slovenskej televízii, okrem nedoriešeného a stále sa prehľbujúceho nedostatočného finančného zabezpečenia neprospeľ ani časté výmeny generálnych riaditeľov a s nimi súvisiace personálne zmeny, do ktorých boli často premietané politické či mocenské záujmy. Absencia personálnej politiky vo vzťahu k tvorbe programu verejnoprávneho vysielania, ale aj vývoj konkurenčného komerčného vysielania postupne odčerpávali alebo skôr odrádzali kvalifikovaných tvorcov a technických pracovníkov podieľať sa na tvorbe verejnoprávneho vysielania, čo sa následne prejavovalo na kvalite programu, postupnej strate dôveryhodnosti a aj samotnej sledovanosti programov.

Súčasnú situáciu verejnoprávnych médií sťažuje aj skutočnosť, že v období dynamického rozvoja komerčného vysielania a nových komunikačných technológií, sú tieto

médiá prinútené obhajovať svoju legitimitu a prehodnocovať svoju programovú ponuku. Na štát to prinajmenej kladie nevyhnutnosť hľadať riešenia, aby v čo najefektívnejšom režime boli verejnoprávne médiá schopné plniť svoje funkcie, ktoré im vyplývajú zo zákona, a ktoré nemôže zabezpečiť komerčný sektor.

Predkladaným návrhom zákona sa začína proces tvorby nového modelu existencie verejnoprávneho vysielania v Slovenskej republike. Návrh zákona prináša niekoľko zásadných zmien, ktoré by mali vytvoriť optimálne podmienky pre zabezpečenie, fungovanie a plnenie funkcií verejnoprávneho vysielania, ktoré mu vyplývajú zo zákona. Jeho hlavným zámerom je zastavenie zadlžovania verejnoprávneho vysielania, zefektívnenie hospodárenia, kontroly a riadenia verejnoprávneho vysielania s cieľom zvýšiť jeho kvalitu a prinavrátiť mu jeho primárny atribút „služba verejnosti“. Pre verejnoprávne vysielanie znamená finančné úspory tak v rovine personálnej a v rovine obslužných činností hlavných organizačných procesov a činností, ako aj v rovine výroby programov a servisných výkonov, techniky a nových technológií, ktoré je možné využiť na skvalitnenie vysielania. Nezanedbateľnú úsporu by malo v budúcnosti priniesť aj jednotné priestorové riešenie novovzniknutého verejnoprávneho média, ako aj nová technologická báza, ktorá bude pre rozhlasové a televízne vysielanie do istej miery spoločná.

Návrhom zákona sa zriaďuje nová verejnoprávna inštitúcia s názvom Rozhlas a televízia Slovenska (ďalej len „RTS“), ktorá bude národnou, nezávislou, kultúrnou, informačnou a vzdelávacou inštitúciou, a ktorá bude poskytovať službu verejnosti v oblasti rozhlasového a televízneho vysielania, pričom majetok Slovenského rozhlasu a Slovenskej televízie sa stáva jej majetkom. Postavenie, poslanie a rozsah hlavných činností RTS zostávajú oproti Slovenskému rozhlasu a Slovenskej televízii nezmenené a v tejto etape vytvárania nového modelu existencie verejnoprávneho vysielania zostáva nezmenený aj spôsob jej financovania.

Orgánmi novovzniknutej verejnoprávnej inštitúcie budú generálny riaditeľ, ktorý bude v plnom rozsahu zodpovedať za stratégiu rozvoja, plnenie poslania a hlavných činností RTS a deväťčlenná rada RTS (ďalej len „rada“), ktorá bude vykonávať kontrolu nad plnením poslania a funkcií tejto verejnoprávnej inštitúcie. Návrh zákona ruší voľbu generálneho riaditeľa členmi rady, generálneho riaditeľa budú voliť a odvolávať poslanci Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“).

S dôrazom na rešpektovanie princípov transparentnosti a nezávislosti budú členov rady voliť a odvolávať poslanci národnej rady. Pre zabezpečenie kvalitného a odborného dohľadu sa pre členstvo v rade návrhom zákona ustanovuje zastúpenie dvoch odborníkov z oblasti práva, troch odborníkov z oblasti ekonómie a po dvoch odborníkoch z oblasti rozhlasového a televízneho vysielania. Návrhy kandidátov na členov rady môžu predkladať Výboru národnej rady pre kultúru a médiá osoby pôsobiace v oblasti audiovizízie, médií, kultúry, ekonómie, práva, hospodárstva, vedy, vzdelávania, rozvoja a ochrany duchovných hodnôt, ľudských práv a životného prostredia, ochrany zdravia, reprezentujúce alebo zastupujúce záujmy národnostných menšín alebo etnických skupín, iných menšín, alebo registrované cirkvi a náboženské spoločnosti. Funkčné obdobie člena rady je šesť rokov a člena rady možno zvoliť opätovne, najviac však na dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia.

Rada bude oprávnená predkladať Výboru národnej rady pre kultúru a médiá podnet na podanie návrhu na odvolanie generálneho riaditeľa, národná rada môže na návrh tohto výboru alebo na návrh najmenej 30 poslancov generálneho riaditeľa odvolať. Dôvodom na odvolanie môže byť napr. skutočnosť, že rada počas šiestich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov svojím uznesením najmenej dvakrát konštatovala, že RTS neplní úlohy a povinnosti ustanovené týmto zákonom a generálny riaditeľ napriek uzneseniu rady nevykonával žiadne úkony smerujúce k náprave. Dôvodom na odvolanie generálneho riaditeľa môže byť aj

nedodržanie záväzných ukazovateľov schváleného rozpočtu RTS, či neschválenie návrhu rozpočtu RTS radou najmenej trikrát za sebou.

Aj napriek tomu, že návrh zákona prenáša voľbu generálneho riaditeľa RTS na poslancov národnej rady, súčasne prostredníctvom novo kreovanej rady, zostavenej z nezávislých odborníkov, vytvára predpoklady nezávislého a odborného posudzovania činnosti a vysielania tohto médiá. Kreovanie kontrolného orgánu z radov odborníkov a stanovenie striktných kritérií na výber generálneho riaditeľa, či pravidiel na posudzovanie činnosti RTS, by mali byť zárukou eliminácie politických a mocenských vplyvov vo vzťahu k nezávislosti tohto novovzniknutého verejnoprávneho médiá.

Pre plnú kompatibilitu návrhu zákona so zákonmi, ktoré upravujú alebo sa dotýkajú verejnoprávnych vysielateľov a ich vysielania, sa predkladaným návrhom súčasne návrhom menia a dopĺňajú:

- zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 220/2007 Z. z. o digitálnom vysielaní programových služieb a poskytovaní iných obsahových služieb prostredníctvom digitálneho prenosu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o digitálnom vysielaní) v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 343/2007 Z. z. o podmienkach evidencie, verejného šírenia a uchovávanía audiovizuálnych diel, multimedialných diel a zvukových záznamov umeleckých výkonov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (audiovizuálny zákon) v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 68/2008 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované Slovenskou televíziou a Slovenským rozhlasom a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 516/2008 Z. z. o Audiovizuálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zmeny, ktoré sú súčasťou predkladaného návrhu zákona, sú prvou etapou tvorby nového legislatívneho rámca a nového modelu existencie verejnoprávnej inštitúcie RTS, od ktorej sa budú odvíjať ďalšie kroky smerujúce k zvyšovaniu efektivity výroby a vysielania programov, ako aj k posilňovaniu ich verejnoprávneho charakteru.

Novovytvorená verejnoprávna inštitúcia bude vykonávať svoju činnosť prostredníctvom dvoch základných organizačných zložiek, z ktorých jedna bude zabezpečovať rozhlasové a druhá televízne vysielanie. Úlohou nového generálneho riaditeľa bude konsolidácia stavu televízneho vysielania a príprava podmienok fungovania tejto inštitúcie od roku 2012, od začiatku ktorého by mal byť zmenený už aj spôsob financovania tejto novej inštitúcie, a to formou poskytnutia jednorazového príspevku zo štátneho rozpočtu na príslušný kalendárny rok určeného na zabezpečenie financovania činnosti RTS. V prvej etape t.j. v prvom roku fungovania tejto novej verejnoprávnej inštitúcie by sa mal dosiahnuť predovšetkým efekt úspory finančných prostriedkov, a to najmä v rámci personálnych a administratívno-obslužných činností, nemalá úspora bude dosiahnutá aj znížením počtu členov orgánov bývalých verejnoprávnych médií. Z pôvodných 36 členov rád a dozorných komisií Slovenského rozhlasu a Slovenskej televízie sa počet členov kontrolného orgánu SRTV zníži na deväť.

Návrh predpokladá, že postupné spájanie bude impulzom pre ozdravenie a oživenie verejnoprávneho vysielania, ktoré by malo byť svojim charakterom a programovou ponukou kvalitnou službou verejnosti bez ohľadu na to, či je šírené prostredníctvom rozhlasového alebo televízneho vysielania.

